

Tractorzegening en varkenskoppen onder de hamer tijdens Sint-Antoniusviering

Reportage

In tal van Vlaamse dorpen vond het afgelopen weekend de Sint-Antoniusviering plaats. Tijdens dit dorpsfeest wordt de patroonheilige van de varkenshoeders, beenhouwers en landbouwers gevierd. “Met de hulp van Sint-Antonius moet het dit jaar ook weer goedkomen met de oogst”, vertelt een boer die zijn tractor liet wijden in Achtel, een gehucht in Rijkevorsel. Historicus Yves Segers noemt het dorpsfeest één van de tradities die verwijst naar de centrale rol die landbouw en het varken ooit speelden in onze samenleving.

19 JANUARI 2026

Lees meer over:
tractor

Priester Kenny Brack sprenkelt het wijwater over de tientallen tractoren die zijn kapel in Achtel passeren. Daarvoor hield hij een mis in het plaatselijke kapelletje en wijdde hij een mand gevuld met landbouwproducten. Nadat de tractorstoet gepasseerd is, wordt deze mand met etenswaren naar een lokale feesttent gebracht, waar de producten even later geveild worden.

VILT is getuige van de Sint-Antoniusviering die traditioneel op de eerste zondag na 17 januari plaatsvindt. Het katholieke feest staat in het teken van Sint-Antonius, de patroonheilige van varkenshoeders, slaggers en landbouwers in brede zin. De cultus van Antonius gaat terug tot de vroege middeleeuwen, de heilige kreeg in de loop der eeuwen de bijnaam 'Toontje met het varken'.

Varkens offeren

“Diegenen die hem vereerden, de Sint-Antoniusbroederschappen, kweekten varkens om er zieken en zwakkeren mee te helpen”, verklaart Yves Segers, historicus van het Centrum Agrarische Geschiedenis en verbonden aan de KU Leuven. “Deze broeders lieten de varkens bij de sterfdag van Sint-Antonius, rond 17 januari, slachten en gaven het vlees aan de armen.”

Zoveel eeuwen later is de traditie in sommige dorpen nog springlevend. Niet alleen in Achtel, maar in tal van andere Vlaamse gemeenten, vooral in de Kempen, verzamelen honderden dorpsbewoners zich voor de viering van de katholieke feestdag. Hoewel de gewoontes van het feest per dorp kunnen verschillen, zijn er een aantal gemeenschappelijke elementen.

Zo start de feestdag met een misviering, het wijden van tractoren, dieren en landbouwproducten. Er is ook het veilen van landbouwproducten en de offergaven van de landbouwers, met de varkenskop als belangrijkste hebbing.

Geloof in een goed boerenjaar

Onder de deelnemende boeren van de Sint-Antoniusviering in Achtel is ook Phille Renders. Samen met zijn twee broers liet hij zijn tractor zegenen en was hij getuige van de veiling van landbouwproducten. “Nu is de kans groot dat het een goed jaar gaat worden. Daar is het bij de viering om te doen”, vertelt de melkveehouder uit het naburige Rijkevorsel.

Dat geldt ook voor Luc Mertens, nog een melkveehouder uit Rijkevorsel. De 54-jarige boer komt uit het gehucht Achtel, dat volgens hem ooit 30 boerenbedrijven telde, maar nu nog maar twee landbouwbedrijven huisvest. “Maar het aantal dieren is wel hetzelfde gebleven. De bedrijven zijn groter en meer gespecialiseerd”, vertelt de boer.

Van varkenskop naar bieten en melk

Ook het feest is in de loop der jaren veranderd, weet de melkveehouder. “Vroeger werden veel meer varkensproducten geofferd en geveild. Denk naast varkenskoppen ook aan -poten, -neuzen en -oren. Tegenwoordig is de nadruk op varkensproducten verminderd en gaat het meer om landbouwproducten en levensmiddelen in bredere zin”, vertelt hij.

De melkveehouder en zijn zoon Michel Mertens hebben een doos suikerbieten en vijf flessen melk meegebracht naar de dorpstent. De flessen melk van anderhalve liter worden later op de middag geveild voor 13 euro per fles. De varkenskop is het laatste item dat voor verkoop wordt aangeboden. Na het nodige alcoholgebruik zit de stemming erin en loopt de veiling van de varkenskop uit op een biedingsfestijn, waarbij de winnaar uiteindelijk 420 euro voor de varkenskop neerlegt.

Verwijzing naar historisch belang landbouw

Yves Segers ziet in het dorpsfeest één van de tradities die verwijst naar de centrale rol die landbouw ooit speelde in onze samenleving. Waar tegenwoordig een zeer klein gedeelte van de boeren het voedsel voor de hele bevolking produceert, was dat vroeger een veel groter deel van de bevolking. Veel mensen waren aangewezen op hun eigen groente- en vleesproductie.

Naast de landbouw is de viering ook een verwijzing naar de centrale rol van het varken in onze cultuur, aldus Segers. “Mensen moesten in het voorjaar, de zomer en het najaar een varken afmesten om vervolgens eten te hebben in de magere wintermaanden. Het spaarpotvarken verwijst ook naar deze traditie.”

Hoewel de boerenstand in ons land terugloopt, leven dorpsfeesten zoals de Sint-Antoniusviering juist op. In een globaliserende wereld, waar veel zaken gelijk zijn, verlangen mensen terug naar de eigenheid van hun cultuur. “Je ziet dat ook in de eetcultuur: we eten allemaal graag Chinees of andere exotische gerechten, maar de populariteit van streekgerechten en -producten is nog nooit zo groot geweest als nu”, aldus Segers.

Volgens de historicus zijn er nog tal van hedendaagse tradities die hun roots hebben in de landbouw. “Neem de kermessen in dorpen en steden. Dat zijn vaak uitlopers van de oogstfeesten”, besluit hij.

Uitgelicht

Tractorparades op weg naar immaterieel erfgoed? CAG start inventarisatie

nieuws

Wat twee decennia geleden begon als een lokaal initiatief met versierde tractoren, is in sneltempo uitgegroeid tot een vaste eindejaarstraditie in heel Vlaanderen.

Tractorpara...

7 JANUARI 2026

Lees meer

VILT vzw

Bd Simon Bolivar 17

1030 Schaerbeek

Contact

M • info@vilt.be

Volg ons op:

screenreader.visit us on our facebook page: <https://www.facebook.com/vilt.nieuws/>

screenreader.visit us on our linkedin page: <https://www.linkedin.com/company/vilt-vzw/>

screenreader.visit us on our instagram page: <https://www.instagram.com/vilt.nieuws>

screenreader.visit us on our x page: https://x.com/vilt_nieuws

screenreader.visit us on our bluesky page: <https://bsky.app/profile/viltnieuws.bsky.social>

© 2026 VILT vzw, all rights reserved |

[Privacy policy](#)

[Copyright](#)

[Cookie Policy](#)

[Cookie instellingen aanpassen](#)

Webdesign by [Who Owns The Zebra](#)